

Πάνορμ.) Σίφν. Χίος ἀὸς Κάρπ. Ρόδ. (Χάλκ.) Χίος ναγὸς Θράκ. (Μυριόφ. Σαρεκκλ. κ. ἄ.) Μακεδ. (Μελέν.) Σκόπ. Χίος (Καρδάμυλ.) ναὸς Θήρ. Ἰκαρ. Κάρπ. Νάξ. (Γαλανάδ.) Πάρ. (Λεῦκ.) Σίφν. Χίος ἀναὸς Θράκ. Μεγίστ. Πάτμ. ἀνιγὸς Σαμοθρ. ἀλωγὸς Κρήτ.

Τὸ ἀρχ. οὖσ. ἀγωγὸς = ἡγεμὼν τῆς ὁδοῦ, ὁδηγός. Ὁ τύπ. ἀγὸς καὶ παρὰ Σομ. Τὸ ἐν τοῖς τύπ. ναὸς καὶ ναγὸς ν προῆλθεν ἐκ τῆς συνεκφ. μετὰ τῆς αἰτιατ. τοῦ ἄρθρ. τὸν ἀόν, τὸν ἀγόν, περὶ ἧς πβ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 2,411, τὸ δὲ λ τοῦ ἀλωγὸς ἴσως ὀφείλεται εἰς παρετυμ. πρὸς τὸ αὐλάκι, περὶ ἧς πβ. τοῦ αὐτοῦ ἐνθ' ἀν. 1,328. Ὁ τύπ. ἀνιγὸς ἐκ τοῦ ἀμαρτ. ἀνεγός.

1) Ὁχετὸς ὕδατος, αὐλαξ, δι' ἧς διοχετεύεται τὸ ὕδωρ πρὸς διαφόρους χρήσεις, ἥτοι πόσιν, ἄρδευσιν, κίνησιν μύλων κτλ., ἡ ἀποχετεύεται τὸ ἀκάθαρτον ὕδωρ σύνθηθ. : Πάω νὰ κάμω τοσὶ ναοί, γιατί θὰ ποτίζω αὐριο Γαλανάδ. Πουτίζουμ' τὰ σπαρ'κά μας ἀπ' δὸν ἀνιγὸ (σπαρ'κά = λαχανικά) Σαμοθρ. || Παροιμ. φρ. Ἐαλε τὸ νερόν εἰς τὸν ἀόν (ἔαλε = ἔβαλε. Ἐπὶ τοῦ διευθετήσαντος τὰ ἑαυτοῦ συμφέροντα. Πβ. τὸ ἀρχ. «κατὰ ροὺν φέρεσθαι τὰ πράγματα» ἐπὶ τῶν εὐοδουμένων πραγμάτων) Κάρπ. Συνών. φρ. ἔβαλε τὸ νερό 'ς τ' αὐλάκι (ιδ. αὐλάκι). Ἡ σημ. αὕτη ἤδη μεταγν. Πβ. Φρύνιχ. 314 (ἐκδ. ChLobbeck) «νῦν δὲ οἱ περὶ τὰ δικαστήρια ρήτορες ἀγωγούς καλοῦσι τοὺς ὀχετοὺς τῶν ὑδάτων». β) Τὸ στόμιον, δι' οὗ εἰσρέει τὸ ὕδωρ εἰς τὰς αὐλακας τῆς ἄρδευσεως Πάρ. 2) Τὸ νᾶμα, τὸ ρέον ὕδωρ Μακεδ. (Μελέν.)

Ἡ λ. ὑπὸ τοὺς τύπ. Ἀγωγὸς καὶ Ναγὸς καὶ ὡς τοπων. Χίος.

ἀγωγουδάκι τό, ἀμάρτ. ἀουδακι Νάξ. (Ἀπύρανθ.) ἀλωγουδάκι Κρήτ.

Ὑποκορ. τοῦ ἀμαρτ. οὖσ. ἀγωγούδι. Πβ. ἀβγουδάκι ἐκ τοῦ ἀβγούδι.

Μικρὸς ὀχετὸς ὕδατος.

ἄγωμαν τό, Πόντ. (Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) ἄγωμα ἢ, Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ τύπ. ἄγωμε τοῦ ρ. ἄγω. Διὰ τὸν τύπ. ἄγωμα πβ. ἡ ἔλλα παρὰ τὸν συνήθη τύπ. τὸ ἔλλα.

1) Ἡ στιγμή τῆς ἀναχωρήσεως, ἡ ἐκκίνησις Πόντ. (Σάντ. Τραπ.): 'Σ σ' ἄγωμαν ἀπάν' ἔρθεν ἡῦρε με (κατὰ τὴν ἐκκίνησίν μου ἦλθε καὶ με ἡῦρε) Τραπ. 'Σ σὴν ἄγωμα μ' ἀπάν' αὐτόθ. 2) Ἡ διάβασις, ἡ πορεία δι' ὁρους Πόντ. (Χαλδ.): 'Οσήμερον ἄγωμαν' κὶ γίνεται (σήμερον δὲν γίνεται διάβασις τοῦ ὁρους).

ἀγῶνας ὁ, Ἡπ. Θήρ. Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Ἴων. (Σμύρν.) Κρήτ. Λέσβ. Λυκ. (Λιβύσσ.) Παξ. Πελοπ. (Λακων.) Στερελλ. (Αἰτωλ.) Σῦρ. κ. ἄ. ἀγῶνας Θράκ. (Σαρεκκλ.) Κύπρ. Σίφν. Σύμ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὖσ. ἀγών. Διὰ τὸν ἀναβιβασμὸν τοῦ τόνου ἐν τῷ τύπ. ἀγῶνας πβ. ἀγκῶνας ἐκ τοῦ ἀγκῶνας, κἀνονας ἐκ τοῦ κανόνας κττ.

1) Πόνος, μόχθος, προσπάθεια, ταλαιπωρία ἐνθ' ἀν.: Ἐκαμε μεγάλον ἀγῶνα γιὰ νὰ τὸ σπουδάξῃ τὸ παιδί τῆς Παξ. Τὸν ἀγῶνα ποῦ 'χει καωμένο ὁ Θεὸς τὸνε κατέχει! Κρήτ. Ἐτραύιξα τόσον ἀγῶνα γιὰ νὰ τὸνε κατατάξω (καθησυχάσω) Θήρ. Ἐτραύιξεν μεάλον ἀγῶνα Σύμ. Ἀγῶνας μεγάλους χρειάζετι νὰ βρῆς τώρα λιπτά Αἰτωλ. Ἐχον ἀγῶνα μεγάλον γιὰ τοῦ χουράφ' Αἰτωλ. Μὲ πουλὺν ἀγῶνα ἔφκειασα κᾶτ' χρηματάκια γιὰ νὰ ζῶ αὐτόθ. Βρίσκεται σὲ μεγάλον ἀγῶνα

Σίφν. 2) Ἀγωνία, στενοχωρία σωματικὴ καὶ ψυχικὴ, οἷα ἡ τοῦ νοσοῦντος καὶ τοῦ ψυχορραγοῦντος Θήρ. Κρήτ. Κύπρ. Παξ. Πελοπ. (Λακων.) Σύμ.: Ἀπὸν τὸν πολ-λὺν τὸν ἀγῶνα ἐπῆρεν το ὁ νύπνος Σύμ. Ἀγῶνα ποῦ τρανάει ὁ καημένος! Θήρ. Ὡ, τί ἀγῶνα ἔχει ὁ ἄνθρωπος, ὄντας ψυχομαχάη! (πβ. τὸ ἐκκλησιαστικὸν «οἱμοι, οἶον ἀγῶνα ἔχει ἡ ψυχὴ χωριζομένη ἐκ τοῦ σώματος!») Παξ.

Πβ. ἀγωνία.

ἀγωνία ἡ, Ἀπουλ. (Καλημ.) Θήρ. Κεφαλλ. Κρήτ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) κ. ἄ.

Τὸ ἀρχ. οὖσ. ἀγωνία.

1) Ἀδημονία, στενοχωρία, μάλιστα ἐπιθανάτιος ἐνθ' ἀν.: Ἐχει μεγάλην ἀγωνία ὁ ἀρρωστάρις Κρήτ. Ὡ τὸ καπούλλικο, μὴν ἀγωνία ποῦ τὴν περνᾷ! (τὸ καημένο, πόσον μεγάλην στενοχωρίαν δοκιμάζει!) Ἀπύρανθ. 2) Πόνος, μόχθος, προσπάθεια Θήρ.: Ἐτραύιξα τόση ἀγωνία γιὰ νὰ τὸνε κατατάξω (καθησυχάσω).

Πβ. ἀγῶνας.

ἀγωνιάζω ἀμάρτ. ἀγωνιάζου Θράκ. (Ἀδριανούπ. Ἀκαλάν.) Μέσ. ἀγωνιάζομαι Θράκ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ρ. ἀγωνιῶ.

1) Εἶμαι ἐν ἀγωνίᾳ, ἀγωνιῶ Θράκ. (Ἀδριανούπ. Ἀκαλάν.) β) Μέσ. μοχθῶ, πονῶ, κοπιάζω Θράκ. Ἀγωνιάστηκε ὅσο νὰ τοῦ παρασταθῇ. 2) Σπεύδω, βιάζομαι Θράκ. (Ἀδριανούπ. Ἀκαλάν.)

ἀγωνίζομαι Βάρν. Εὐβ. (Κάρυστ.) Ἡπ. Θήρ. Κρήτ. Παξ. Σῦρ. κ. ἄ. ἀγωνίζομαι Πελοπ. (Βούρβουρ. κ. ἄ.) ἀγωνίζουμι Ἡπ. Σάμ. Στερελλ. (Αἰτωλ. Λαμ.) ἄγωνίζουμι Λῆμν. ἀγωνιῶμαι Κύθηρ. Πελοπ. (Ἀρκαδ.) κ. ἄ. ἀγωνιῶμι Σάμ. Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἀγωνιῶμι Α.Ρουμελ. (Φιλιππούπ.) Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Μακεδ. (Μελέν. κ. ἄ.) ἀγωνιέμαι Ἡπ. Πελοπ. (Βούρβουρ. Δημητσάν. Λακεδ. Λακων. Λεντεκ. Μάν.) Σέριφ. κ. ἄ. ἀγωνιέμι Μακεδ. (Μπάλτζ.) βωνιόμαι Ἀπουλ. (Καλημ.) Πρόστ. ἐνεστ. ἀγώνεια Θεσσ. Μακεδ.

Τὸ ἀρχ. ἀγωνίζομαι. Ὁ τύπ. ἀγωνιέμαι καὶ ἐν Χρον. Μορ. στ. 2505 (ἐκδ. JSchmitt). Ἡ προστ. ἀγώνεια κατὰ τὰς προστ. ἔλλα, τραύα, τρέχα, φεύγα, περὶ ὧν ιδ. ΓΧατζιδ. Ἀκαδ. Ἀναγν. 3,141.

1) Μοχθῶ, πονῶ, καταβάλλω πᾶσαν προσπάθειαν Εὐβ. (Κάρυστ.) Ἡπ. Θήρ. Κρήτ. Κύθηρ. Λῆμν. Παξ. Πελοπ. (Βούρβουρ. Δημητσάν.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Λαμ.) Σῦρ. κ. ἄ.: Μέρα νύχτα ἀγωνίζομαι γιὰ νὰ βροῦνε τὰ παιδιὰ μου ἓνα κομμάτι ψωμί Κρήτ. Ἀγωνιζόντανε τόσα χρόνια νὰ τὰ καταφέρῃ καὶ τώρα πέθανε! (ἐμόχθει τόσα ἔτη νὰ εὐοδώσῃ τὰ οἰκονομικά του) Παξ. Ἀγωνίστηκα καὶ δίποτα δὲν ἀπόλαψα Δημητσάν. Τοῦ κάκου ἀγωνιέται ὁ ἀραχλὸς (μάτην μοχθεῖ ὁ δυστυχὴς) Βούρβουρ. Ἀγωνιῶμι νὰ φκειάσω ἓνα σπιτάξ' Αἰτωλ. Ἀγωνιῶμι μὲ τὰ χῶματα (σκάπτω) αὐτόθ. Ἀγωνίσ'κα νὰ σὶ φκειάσω ἄνθρουπον κὶ δὲ μπόρ'σα αὐτόθ. Γουνίζουμι νὰ παδέψωμ δ' δυχατέρα μ' Λῆμν. Ἀνθρωπος ἀγωνισμένος (ὁ διαρκῶς ἐργαζόμενος, ὁ μὴ ἀναπαυόμενος) Κάρυστ. || Ἄσμ.

Χωρὶς λαμπίκο καὶ φωτιὰ ροδόσταμα δὲ βγαίνει, χωρὶς ὁ νεὸς ν' ἀγωνιστῇ τὴ νεὰ δὲν ἀποχτένει

Ἡπ.

Σὰν τὸ πλατάνι τὸ ψηλό, ποῦ μὲ στοιχεῖα ἀγωνιέται, χίλια μαχαίρια μὲ χτυποῦν, μού'ν ποῖος μὲ λεημονιέται

αὐτόθ. 2) Σπεύδω, ἐπείγομαι, βιάζομαι Α.Ρουμελ.

